

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ**

Кафедра терапії та клінічної діагностики ім. В.І.Левченка

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор, професор

В.П. Новак

“29” серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**“ПРОПЕДЕВТИКА ТА ТЕРАПІЯ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ
ВЕЛИКИХ ТВАРИН”**

Галузь знань: **21 “Ветеринарна медицина”**

Спеціальність: **211 “Ветеринарна медицина”**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Факультет ветеринарної медицини

Біла Церква – 2019 р.

Робоча програма “Пропедевтика та терапія внутрішніх хвороб великих тварин” для здобувачів вищої освіти галузі знань 21 “Ветеринарна медицина” спеціальності 211 “Ветеринарна медицина”, рівень вищої освіти “Бакалавр” “28” серпня 2019 року. – 22 с.

Розробники:

Сахнюк В.В. – т.в.о. завідувач кафедри терапії та клінічної діагностики ім. В.І. Левченка, доктор ветеринарних наук, професор

Головаха В.І., – професор кафедри, доктор ветеринарних наук

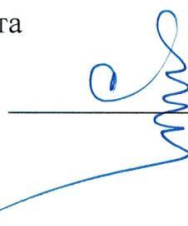
Богатко Л.М., Гарькавий В.О., Тишківський М.Я, Піддубняк О.В, Вовкотруб Н.В., Безух В.М., Чуб О.В., Мельник А.Ю., Саморай М.М. – доценти кандидати ветеринарних наук

Харченко А.В. – асистент кафедри терапії та клінічної діагностики ім. В.І. Левченка, кандидат ветеринарних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри терапії та клінічної діагностики протокол № 1 від “28” серпня 2019 року

Т.в.о. завідувача кафедри терапії та клінічної діагностики
ім. В.І. Левченка, професор

“28” серпня 2019 року

_____ В.В Сахнюк/

Схвалено методичною комісією факультету ветеринарної медицини
(Протокол № 1 від “29” серпня 2019 року

“29” серпня 2019 року

Голова методичної комісії, професор

_____ /Сахнюк В.В./

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	7
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	10
6.2. Лабораторні заняття	11
6.3. Самостійна робота	13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	16
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	18
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2019–2020 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Пропедевтика та терапія внутрішніх хвороб великих тварин» для денної форми навчання виділено всього 270 академічних годин (11 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 136 годин (лекції – 48, практичні заняття – 88), самостійна робота студентів – 134 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань: 21 – Ветеринарна медицина	Нормативна
Кількість змістових модулів – 6	Спеціальність: 211 – Ветеринарна медицина	Рік підготовки: 3-4-й
Самостійна робота – 136		Семестр
Загальна кількість годин – 270		6–7–8
		Лекції 48 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,7 самостійної роботи студента – 4,3		Практичні заняття 88 год
		Самостійна робота 136 год
	Індивідуальні завдання:	
	Навчальна практика: 36 год.	
	Освітній рівень: бакалавр	Вид контролю: залік, іспит

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2,3.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає в оволодінні студентами теоретичними знаннями із загальної профілактики і терапії внутрішніх хвороб тварин, їх етіології, патогенезу, симптомів, перебігу, діагностики, лікування та профілактики, основними лабораторними методами дослідження та інтерпретацією одержаних результатів.

Набуття компетентностей з дисципліни студентами

№ СК за СВО	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
СК 8	Здатність планувати, організувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів та видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби розробляти і впроваджувати в практику комплекс загальних профілактичних заходів з метою попередження виникнення внутрішніх хвороб, а в разі їх появи – подальшого поширення	Знати особливості біології збудників заразних хвороб, патогенез хвороб, чинні нормативноправові акти щодо методів боротьби з ними та способи і засоби фізіо-, дієто- і фармакотерапії	Здатність застосовувати раціональну схему лікування хворої тварини, обираючи етіотропну, нозогенетичну, заміну, симптоматичну, а за необхідності – і радикальну терапію хворої тварини. Здатність використовувати специфічні й симптоматичні фармацевтичні препарати та лікарські засоби для лікування тварин, хворих на заразні та незаразні хвороби.	Здійснювати контроль дотримання та виконання чинних нормативно-правових актів стосовно методів та заходів лікування тварин, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби	Володіти методикою та засобами пошуку наукових праць, методичних розробок, рекомендацій тощо, які стосуються нових методів профілактики, діагностики та лікування
СК 12	Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від	Знати закономірності розвитку епізоотичного процесу, етіології та патогенезу	Складати й аналізувати необхідні ветеринарні документи та проводити огляд тварин і	Здатність аналізувати ефективність планових діагностичних досліджень і специфічних та	Спроможність розробляти та брати відповідальність за впровадження системи

	хвороб, спільних для тварин і	незаразних, інфекційних та інвазійних хвороб тварин. Враховувати характер проведення різних ветеринарних обробок, видові, вікові, породні та індивідуальні особливості тварин.	підконтрольні х вантажів.	загальнопрофілактичних заходів, обґрунтувати доцільність симптоматичного лікування хворих тварин	заходів, спрямованих на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей особливості тварин
СК 13	Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології	Знати закономірності розвитку епізоотичного процесу, етіологію та патогенез незаразних, інфекційних та інвазійних хвороб тварин і шляхи запобігання їм та недопущення	Організувати і проводити профілактичні обробки проти інфекційних та інвазійних хвороб, а також здійснювати диспансеризацію тварин з метою обґрунтованої профілактики хвороб та отримання якісної і безпечної продукції	Здатність пояснювати потребу у проведенні планових профілактичних обробок проти інфекційних та інвазійних хвороб і диспансеризації тварин з метою профілактики їх хвороб та отримання якісної і безпечної продукції	Прогнозувати можливість розвитку епізоотичної ситуації, визначати пріоритети дії рушійних сил епізоотичного процесу за тієї чи іншої інфекційної хвороби та встановлювати закономірності його розвитку; моделювати патологічні явища з використанням біологічних об'єктів та сучасного обладнання

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Пропедевтика та терапія внутрішніх хвороб великих тварин» базується на знаннях таких дисциплін: «Анатомія тварин», «Ветеринарна мікробіологія», «Клінічна діагностика», «Ветеринарна токсикологія», «Ветеринарна клінічна біохімія», «Патологічна анатомія та некропсія», «Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології», «Епізоотологія, інфекційні хвороби та профілактика»

медицина», «Паразитологія та інвазійні хвороби» «Ветеринарне законодавство, організація і економіка ветеринарної справи».

Навчальна дисципліна «Пропедевтика та терапія внутрішніх хвороб великих тварин» є профілюючою у формуванні клінічного мислення лікаря ветеринарної медицини.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Ветеринарна медицина» відповідно до ОПП	Результати навчання з дисципліни «Пропедевтика та терапія внутрішніх хвороб великих тварин»	Студент повинен знати і уміти
PH 5.	Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.	1. Знати особливості будови організму тварин за норми та можливі зміни форми і будови органів за патології
PH 7	Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів	1 Володіти знаннями чинних нормативноправових актів, етіології і патогенезу хвороб тварин та способами і методами лабораторних досліджень.
PH 8	Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.	1. Знати особливості біології збудників заразних хвороб, патогенез хвороб, чинні нормативноправові акти щодо методів боротьби з ними та способи і засоби фізіо-, дієто- і фармакотерапії
PH 10	Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.	Знати санітарногігієнічні правила та норми щодо стану території тваринницького об'єкта, його приміщень, способів утримання, годівлі та водопою тварин і догляду за ними
PH 11	Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.	Знати особливості захисту населення від небезпечних патогенів; знати процеси виробництва біотехнологічної продукції; володіти методиками ідентифікації небезпек, класифікації джерел небезпечних впливів
PH 14	Розуміти сутність процесів	Уміти організовувати та здійснювати

	виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини	патолого-анатомічний розтин, аналізувати виявлені патолого-анатомічні зміни та документально оформляти висновки
PH 15	Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.	Знати технологічні процеси виробництва та чинні нормативноправові акти щодо зберігання, транспортування та реалізації тваринницької продукції,

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин

Тема 1. Загальні правила терапії. Види і методи терапії.

Тема 2. Диспансеризація домашніх тварин

Тема 3. Годівля тварин як етіологічний чинник внутрішніх хвороб.

Модуль 2. Спеціальна патологія, терапія і профілактика хвороб серцево-судинної і дихальної систем

Тема 1. Хвороби перикарда

Тема 2. Хвороби міокарда і ендокарда

Тема 3. Класифікація хвороб дихальної системи. Хвороби носа, гортані і трахеї

Тема 4. Хвороби легень і плеври.

Модуль 3. Хвороби травної системи, печінки, жовчних шляхів і сечовидільної системи

Тема 1. Класифікація хвороб травної системи. Причини, що викликають хвороби травної системи. Хвороби глотки і стравоходу.

Тема 2. Хвороби передшлунків.

Тема 3. Хвороби шлунка і кишок.

Тема 4. Хвороби печінки і жовчних шляхів.

Тема 3. Хвороби сечовидільної системи.

Модуль 4. Хвороби молодняку

Тема 1. Класифікація хвороб молодняку. Імунодефіцитний стан.

Тема 2. Гіпоглікемія і гіпопластична анемія молодняку.

Тема 3. Шлунково-кишкові хвороби новонародженого молодняку.

Тема 4. Метаболічні хвороби молодняку.

Модуль 5. Хвороби, спричинені порушенням обміну речовин та органів ендокринної системи

Тема 1. Класифікація метаболічних хвороб великих тварин, особливості їх перебігу, діагностики та профілактики.

Тема 2. Хвороби, спричинені порушенням вуглеводно-ліпідного і білкового обміну.

Тема 3. Хвороби, спричинені порушенням обміну макроелементів. Остеодистрофія. Післяродова гіпокальціємія і гіпофосфатемія.

Тема 4. Хвороби, спричинені порушенням обміну мікроелементів.
Хвороби, спричинені порушенням обміну вітамінів.

Тема 5. Хвороби органів ендокринної системи.

Модуль 6. Хвороби нервової системи, системи крові і шкіри

Тема 1. Хвороби нервової системи.

Тема 2. Хвороби системи крові.

Тема 3. Хвороби шкіри.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
Л		ЛБ	СРС	
Модуль 1. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин				
Тема 1. Загальні правила терапії. Види і методи терапії	10	4	2	4
Тема 2. Загальна профілактика хвороб тварин	8	2	2	4
Тема 3. Годівля тварин як етіологічний чинник внутрішніх хвороб.	4	2	2	-
Разом модуль 1	22	8	6	8
Модуль 2. Спеціальна патологія, терапія і профілактика хвороб серцево-судинної і дихальної систем				
Тема 1. Хвороби перикарда	6	2	-	4
Тема 2. Хвороби міокарда і ендокарда	10	2	4	4
Тема 3. Класифікація хвороб дихальної системи. Хвороби носа, гортані і трахеї	10	2	2	6
Тема 4. Хвороби легень і плеври	10	-	4	6
Разом модуль 2	36	6	10	20
Модуль 3. Хвороби травної системи, печінки, жовчних шляхів і сечовидільної системи				
Тема 1. Класифікація хвороб травної системи. Причини, що викликають хвороби травної системи. Хвороби глотки і стравоходу.	6	2	-	4
Тема 2. Хвороби передшлунків	10	-	4	6
Тема 3. Хвороби шлунка і кишок	12	2	4	6
Тема 4. Хвороби печінки і жовчних шляхів	18	2	10	6
Тема 5. Хвороби з симптомокомплексом кольок	12	2	4	6
Тема 6. Хвороби сечовидільної системи	12	2	-	10
Разом модуль 3	70	10	22	38
Модуль 4. Хвороби молодняку				
Тема 1. Класифікація хвороб молодняку. Імунодефіцитний стан.	6	2	-	4
Тема 2. Гіпоглікемія і гіпопластична анемія молодняку	8	2	2	4
Тема 3. Шлунково-кишкові хвороби новонародженого молодняку.	16	2	8	6
Тема 4. Метаболічні хвороби молодняку.	14	2	6	6
Разом модуль 4	44	8	16	20

Модуль 5. Хвороби, спричинені порушенням обміну речовин та органів ендокринної системи				
Тема 1. Класифікація метаболічних хвороб великих тварин. Особливості перебігу, діагностики і профілактики.	8	2	-	6
Тема2. Хвороби, спричинені порушенням вуглеводно-ліпідного обміну.	12	2	4	6
Тема3. Хвороби, спричинені порушенням обміну макроелементів. Остеодистрофія і рахіт. Післяродова гіпокальціємія і гіпофосфатемія.	14	2	4	8
Тема4. Хвороби, спричинені порушенням обміну мікроелементів. Хвороби, спричинені порушенням обміну вітамінів	18	2	6	10
Тема5. Хвороби органів ендокринної системи	10	2	-	8
Разом модуль 5	62	10	14	38
Модуль 6. Хвороби нервової системи, системи крові і шкіри				
Тема 1. Хвороби нервової системи.	14	2	8	4
Тема2. Хвороби системи крові	12	2	4	6
Тема3. Хвороби шкіри	10	2	8	-
Разом модуль 6	36	6	20	10
Разом за курс	270	48	88	134

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Модуль 1		
1	Визначення предмету «Внутрішні хвороби тварин» та його значення у формуванні лікаря ветеринарної медицини. Коротка історія розвитку. Основи загальної терапії. Загальні правила терапії. Види терапії.	2
2	Патогенетична терапія: суть і різновиди. Терапія, регулююча нервово-трофічні функції. Етіотропна терапія. Замінна терапія. Вітаміно- і ферментотерапія. Неспецифічна стимулювальна терапія: суть і механізм дії.	2
3	Загальна профілактика хвороб тварин. Диспансеризація сільськогосподарських тварин, її теоретичні основи. Етапи диспансеризації.	2
4	Аналіз якості кормів, води, годівлі тварин як основа профілактики внутрішніх хвороб тварин	2
Модуль 2		
5	Класифікація хвороб серцево-судинної системи, основні причини, поширення. Травматичний перикардит.	2
6	Міокардіодистрофія: визначення, етіологія, патогенез, лікування і профілактика. Диференціальна діагностика міокардиту і міокардіодистрофії. Профілактика хвороб серцево-судинної системи.	2

7	Класифікація хвороб органів дихання, їх поширення. Катаральна бронхопневмонія. Пневмонії: визначення, класифікація. Диференційна діагностика пневмоній різної етіології.	2
Модуль 3		
8	Хвороби органів травлення: поширення, причини, класифікація. Хвороби передшлунків. Гіпотонія і атонія передшлунків. Зміщення сичуга. Синдром Гофлюнда. Гостра тимпанія.	2
9	Хвороби шлунка і кишок. Гастрит	2
10	Хвороби печінки і жовчних шляхів: класифікація. Синдроми. Диференціальна діагностика гепатодистрофії, паренхіматозного і гнійного гепатиту та цирозу печінки. Лікування і профілактика хвороб печінки.	2
11	Класифікація хвороб коней з синдромом колік. Основні принципи профілактики хвороб органів травлення у домашніх тварин	2
12	Хвороби системи органів сечовиділення. Синдроми. Гломерулонефрит. Диференційна діагностика гломеруло- і піелонефриту та нефрозу. Лікування і профілактика хвороб нирок.	2
Модуль 4		
13	Класифікація хвороб молодняку. Імунодефіцитний стан молодняку: класифікація, причини, діагностика і профілактика.	2
14	Гіпоглікемія і гіпопластична анемія молодняку. Шлунково-кишкові хвороби новонародженого молодняку: класифікація.	2
15	Диспепсія: етіологія, патогенез, симптоми	2
16	Метаболічні хвороби молодняку: лікування і профілактика	2
Модуль 5		
17	Метаболічні хвороби великих тварин: класифікація, особливості перебігу, діагностики і профілактики.	2
18	Кетоз: визначення, етіологія, патогенез, симптоми, діагностика, лікування та профілактика	2
19	Хвороби, спричинені порушенням обміну макроелементів: остеодистрофія. Післяродова гіпокальціємія і гіпофосфатемія	2
20	Хвороби, спричинені порушенням обміну мікроелементів і вітамінів у великих тварин. Основні причини і симптоми. Методи, лікування і профілактики гіповітамінозів у великих тварин.	2
21	Хвороби органів ендокринної системи: основні причини. Хвороби щитоподібної залози: класифікація. Ендемічний зоб. Цукровий діабет	2
Модуль 6		
22	Хвороби нервової системи: теплове перегрівання; менінгоенцефаліт; епілепсія і еклампсія.	2
23	Хвороби системи крові: класифікація. Диференційна діагностика хвороб системи крові	2
24	Хвороби шкіри: класифікація. Диференційна діагностика хвороб шкіри.	2
Всього лекцій		48

6.2. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Модуль 1		
1	Інструктаж з ОП при проведенні занять. Фізіотерапія. Застосування природних і штучних джерел теплового і світлового випромінювання	2

	для лікування і профілактики внутрішніх хвороб тварин.	
2	Застосування мінеральних елементів для лікування і профілактики хвороб тварин. Профілактика порушення обміну вітамінів та розвитку ферментопатій в організмі тварин.	2
3	Модульний контроль	2
Модуль 2		
4	Дослідження тварини, розгляд історії хвороби. Постановка діагнозу, призначення лікування. Міокардит.	2
5	Дослідження тварини, розгляд історії хвороби. Постановка діагнозу, призначення лікування.	2
6	Риніт, фронтит, гайморит: класифікація, етіологія, патогенез, симптоми, діагностика, лікування, профілактика.	2
7	Дослідження тварини, розгляд історії хвороби. Постановка діагнозу, призначення лікування. Крупозна пневмонія: етіологія, патогенез, симптоми, діагностика, лікування, профілактика.	2
8	Модульний контроль	2
Модуль 3		
9	Дослідження тварини, розгляд історії хвороби. Постановка діагнозу, призначення лікування.	2
10	Хвороби передшлунків. Травматичний ретикуліт. Ацидоз рубця. Хронічний румініт.	2
11	Дослідження тварини, розгляд історії хвороби. Постановка діагнозу, призначення лікування.	2
12	Гастроентерит, гастроентероколіт.	2
13	Дослідження тварини, розгляд історії хвороби. Постановка діагнозу, призначення лікування.	2
14	Хвороби коней з синдромом колік: основні симптоми, правила діагностики і лікування хворих тварин із синдромом колік.	2
15	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
16	Хвороби печінки: гепатодистрофія, гепатит.	2
17	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
18	Диференціальна діагностика хвороб печінки. Лікування і профілактика хвороб печінки.	2
19	Модульний контроль	2
Модуль 4		
20	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування. Залізодефіцитна анемія. Гемолітична хвороба.	2
21	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
22	Шлунково-кишкові хвороби новонародженого молодняку. Класифікація. Проста і токсична диспепсія. Казеїно-безоарна хвороба.	2
23	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
24	Молозивний токсикоз. Періодична тимпанія телят	2
25	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
26	Метаболічні хвороби молодняку. Рахіт. Безоарна хвороба. Білом'язова хвороба. Ензоотична атаксія ягнят. Паракератоз поросят.	2

27	Модульний контроль	2
Модуль 5		
28	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби. Метаболічні хвороби тварин. спричинені порушенням вуглеводно-ліпідного і білкового обміну.	2
29	Аліментарна дистрофія. Ожиріння. Міоглобінурія.	2
30	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
31	Хвороби, спричинені порушенням обміну макроелементів. Остеодистрофія, післяродова гіпокальціємія і гіпофосфатемія. Гіпомагніємія.	2
32	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
33	Хвороби, спричинені порушенням обміну мікроелементів. Загальні напрями діагностики і профілактики мікроелементозів.	2
34	Модульний контроль	2
Модуль 6		
35	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
36	Хвороби нервової системи. Функціональні нервові хвороби. Стрес. Губчастоподібна енцефалопатія.	2
37	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
38	Гіперемія та ішемія головного мозку. Менінгомієліт. Епілепсія і еклампсія.	2
39	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
40	Хвороби системи крові. Гемолітична анемія. Дисрегуляторна анемія.	2
41	Дослідження хворої тварини. Розгляд історії хвороби, постановка діагнозу, лікування.	2
42	Алопеція. Зміна пігментації шерсті та шкіри.	2
43	Хвороби шкірних залоз та алергічні хвороби шкіри.	2
44	Модульний контроль	2
Разом лабораторних занять		88

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Модуль 1		
1	Послідовність вивчення хвороби. Журнал для реєстрації хворих тварин. Клінічна і академічна історії хвороби. Методи введення лікарських препаратів. Аерозолетерапія.	4
2	Дієтотерапія внутрішніх хвороб тварин. Показання і протипоказання. Терапія специфічними препаратами. Фаготерапія, інтерфероно-, серо- та імуно-терапія. Рефлексотерапія	4
Модуль 2		
3	Синдроми за хвороб серцево-судинної системи. Нетравматичний перикардит. Гідроперикард. Кардіоміопатії: дилатаційна, гіпертрофічна і рестриктивна. Міокардіофіброз. Розширення серця. Інфаркт міокарда. Ендокардит. Гіпертензія, її причини і діагностика. Хвороби судин: артеріосклероз,	6

	тромбоз.	
4	Основні синдроми за хвороб органів дихання. Кровотеча з носа. набряк гортані. Ларингіт, трахеїт, бронхіальна астма. Хвороби плеври: класифікація. Загальні принципи профілактики хвороб дихальної системи.	6
5	Хвороби легень. Гіперемія і набряк легень. Легенева кровотеча. Інтерстиціальна і альвеолярна емфізема легень. Гнійно-некротична пневмонія.	4
6	Хвороби плеври. Грудна водянка (гідроторакс). Пневмоторакс. Плеврит: етіологія, патогенез, симптоми, діагностика, лікування, профілактика.	4
Модуль 3		
7	Синдроми за хвороб печінки і жовчних шляхів: функціональної недостатності, холестазу, портальної гіпертензії, гепатогенної фотосенсибілізації, гепатоцеребральний і гепаторенальний.	4
8	Параліч глотки. Хвороби стравоходу: закупорення, запалення. Звуження, розширення, спазм. Особливості травлення у передшлунках жуйних тварин. Паракератоз рубця. Виразковий гастрит. Обтурація кишечника. Механічна непрохідність (ілеус): перекручування і заворот кишок, защемлення, інвагінація і зміщення кишок. Тромбоемболія брижових артерій.	6
9	Амілоїдоз печінки. Хвороби очеревини: перитоніт і асцит.	4
10	Жовчокам'яна хвороба. Холангіт.	4
11	Хвороби органів сечовиділення. Функції нирок у підтриманні гомеостазу. Особливості метаболізму у нирковій тканині у нормі та за патології. Утворення й виділення сечі у нормі та за патології	4
12	Хвороби органів сечовиділення. Синдром ниркової недостатності. Функції нирок: екскреторна, гемостатична, інкреторна. Нефросклероз. Абсцес нирок, піонефроз, полікістоз нирок, гідронефроз.	4
13	Зміни хімічного складу сечі. Біохімічні механізми сечокам'яної хвороби. Уроцистит.	4
14	Нейрогенна дисфункція сечового міхура. Захворювання нижніх відділів сечовивідних шляхів	4
15	Диференціальна діагностика, лікування і профілактика хвороб нирок: гломеруло- і піелонефриту, нефрозу і нефросклерозу.	4
Модуль 4		
16	Хвороби анте- та інтранатального періоду: антенатальна гіпотрофія та інтранатальна гіпоксія (асфіксія).	4
17	Клітинні та гуморальні фактори імунного захисту. Імунний дефіцит. Уроджені імунодефіцити.	4
18	Шлунково-кишкові хвороби молодняка: молозивний токсикоз, казеїно-безоарна хвороба, ерозивно-виразковий гастрит, гастроентерит, гіпертрофічний пілоростеноз, заворот шлунка.	4
19	Диференційна діагностика гастроентериту неінфекційної етіології та інфекційних хвороб (сальмонельозу, рота- і коронавірусних ентеритів, парво-, рео, каліці- і цирковірусних ентеритів), лікування і профілактика	4
20	Метаболічні хвороби молодняка: недостатність токоферолу, рибофлавіну, піридоксину, аскорбінової кислоти	4
Модуль 5		

21	Хвороби, спричинені порушенням обміну речовин. Суть обміну речовин та його стадії, механізми регуляції.	4
22	Хвороби, спричинені порушенням вуглеводно-ліпідного і білкового обміну. Класифікація вуглеводів і ліпідів та їх біологічна роль.	4
23	Ожиріння, виснаження тварин. Міоглобінурія коней.	4
24	Пасовищна тетанія. Гіпо- і гіперкаліємія.	4
25	Недостатність мангану, фтору і селену. Надлишок фтору, селену, нікелю, молібдену, стронцію	4
26	Гіпокобальтоз, гіпокупроз.	2
27	Хвороби, спричинені порушенням обміну вітамінів. Класифікація вітамінів, їх біологічна роль та обмін.	4
28	Недостатність ретинолу, філохінону, рибофлавіну, біотину, холіну хлориду, убіхінону, вітамінів U та F.	4
29	Хвороби органів едокринної системи: причини. Гіпотиреоз, ендемічний зоб. гіпо- і гіперадренкортицизм, гіпаратиреоз	4
30	Зовнішньосекреторна функція підшлункової залози. Хвороби підшлункової залози: кіста, атрофія та пухлини. Цукровий діабет. Нецукровий діабет,	4
Модуль 6		
31	Захворювання головного і спинного мозку та мозкових оболонок: мієліт, менінгомієліт, неонатальна енцефалопатія лоша (гіпоксична ішемічна енцефалопатія). Трансмисивні спонгіоформні енцефалопатії: скреїпі. Неврози тварин.	4
32	Хвороби системи крові: гемолітична та дисгемопоетична анемії. Післяпологова гемоглобінурія корів. Парксізмальна гемоглобінурія. Ізо- й аутоімунна гемолітична анемія. Геморагічні діатези (гемофілія, тромбоцитопенія, кровоплямиста хвороба.	6
Разом для самостійної роботи		136

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Діяльність викладача орієнтована на студентоцентрований підхід в освітньому процесі, що дозволяє досягнути багатоманітності поглядів на проблеми.

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, конспект-роздатковий матеріал, навчальні відеофільми, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття передбачають дослідження хворих тварин відповідно до теми занять, лабораторні експрес-методи дослідження крові і сечі, набуття практичних навиків щодо методів контролю стану хворих тварин, вивчаються внутрішні хвороби, що поширені у великих тварин, методи їх діагностики, лікування і профілактики. На цих заняттях використовуються презентації, навчальні відеофільми, наочні плакати, засоби вимірювання (прилади), методичні вказівки, нормативно-правові акти.

Також матеріали дисципліни викладаються у наступних формах навчання: лекція-бесіда, індивідуальна чи групова консультація, наукові

конференції, дистанційне навчання у системі Moodle, а для активного навчання використовуються “мозковий штурм”, проблемно-орієнтоване навчання (Problem-Based Learning), кейсове навчання, вебквести, дискусії.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з дисципліни «Пропедевтика та терапія внутрішніх хвороб великих тварин» включає поточне тематичне оцінювання, модульний контроль, підсумковий контроль – у вигляді заліку (6 і 7 семестр) та екзамену (8 семестр).

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Модульний контроль проводиться в усній, письмовій та у формі комп’ютерного тестування.

Форми контролю самостійної роботи: обговорення результатів виконаної роботи на занятті; тестування, письмове або усне опитування під час модульного контролю; представлення та обговорення в групі мультимедійних презентацій або рефератів.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Залік виставляється за результатами навчальної роботи студента в семестрі (виступів на практичних, семінарських заняттях, оцінок поточного та модульного контролю, виконання контрольних робіт). До уваги беруться результати атестації, стан відвідування студентом навчальних занять.

Підсумковий контроль у формі екзамену проводиться шляхом комп’ютерного тестування (60 тестових завдань на одного студента) або за результатами усної відповіді здобувача на питання екзаменаційних білетів.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові, лабораторні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп’ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
------	---------------------

«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менше як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усунувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Критерії підсумкового оцінювання:

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

Розподіл балів проводиться за наступною схемою:

Види робіт	Лекції	Практичні	Самостій	Модульний	Загальний
------------	--------	-----------	----------	-----------	-----------

		заняття	на робота	контроль	бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	20	40	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Інформаційні стенди та плакати у навчальних аудиторіях;
3. Тематична відеотека.

Технічні засоби:

1. Оснащена Науково-дослідна лабораторія діагностики Факультету ветеринарної медицини Білоцерківського національного аграрного університету

2. Засоби вимірювання, реактиви:

1. Ваги торсійні TW-1;
2. Сушильна шафа SUP-4 M;
3. Ваги електронні;
4. Нітратомір Н-405;
5. Рефрактометр РПЛ-3;
6. рН метр(рН-150 МИ);
7. Термостат водяний;
8. Мікроскопи;

9. Камери Горяєва;
10. Плитка електрична;
11. Баня водяна ВБ-2 УХЛ-4;
12. Термостат ТСО-1/80 СПУ;
13. Центрифуга “Орбіта“ ЦЛУ – 1;
14. Біохімічний аналізатор.
15. Аквадистилятор АЭ-10 МО;
16. Магнітна мішалка з підігрівом платформи РІВА-03.3;
17. Набори хімреактивів для біохімічних і морфологічних досліджень крові і сечі.
18. Смужки для дослідження сечі експрес-методом.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література (підручники, посібники)

1. Внутрішні хвороби тварин / В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, В.В. Влізло [та ін.]; За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2012. – Ч. 1. – 528 с.
2. Внутрішні хвороби тварин / В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, В.В. Влізло [та ін.]; За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2012. – Ч. 2. – 536 с.
3. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін [та ін.]; За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2017. – 544 с.
4. Ветеринарна клінічна біохімія / В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін [та ін.]; За ред. В.І. Левченка і В.Л. Галяса. – Біла Церква, 2002. – 400 с.
5. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин: Практикум / В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, Л.М. Богатко [та ін.]; За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2000. – 224 с.
6. Малинин О.А. Ветеринарна токсикологія : Учебное пособие / О.А. Малинин, Г.А. Хмельницький, А.Т. Куцан. – Корсунь-Шевченківський, 2002. – 464 с.
7. Хмельницький Г.О. Ветеринарна фармакологія / Т.О. Хмельницький, В.С. Хоменко, О.І. Канюка. – Харків, 1995. – 460 с.
8. Клінічна ветеринарна фармакологія / О.І. Канюка, В.М. Гунчак, Д.Ф. Гуфрій [та ін.]; за ред. О.І. Канюки. – Львів, 2007. – Ч. 1. – 354 с.
9. Клінічна ветеринарна фармакологія / О.І. Канюка, В.М. Гунчак, Д.Ф. Гуфрій [та ін.]; за ред. О.І. Канюки. – Львів, 2007. – Ч. 2. – 479 с.

Адреси сайтів в INTERNET

Для підготовки до занять з метою більш повного засвоєння дисципліни студенти можуть користуватися електронними сайтами:

www.btsau.kiev.ua – сайт Білоцерківського НАУ;

www.consumer.gov.ua сайт Держпродспоживслужби України;

www.iso.org – сайт International Organization for Standardization(ISO);
www.codexalimentarius.org – сайт Комісії ООН з безпеки продуктів харчування (UN Codex Alimentarius Commission);
<http://www.fao.org/home/en/> - сайт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO);
<http://www.who.int/en/> - сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ);
<https://www.wto.org/> - сайт Світової організації торгівлі (СОТ);
<http://www.oie.int/> - сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (Міжнародне епізоотичне бюро – МЕБ);
<http://www.efsa.europa.eu/> - сайт EFSA (Європейське агентство з безпечності харчових продуктів);
www.rada.gov.ua – законодавство на сайті Верховної Ради України;
fda.gov – сайт Управління з контролю якості харчових продуктів і лікарських препаратів (FDA – Food and Drug Administration);
vetlabresearch.gov.ua – сайт Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.